

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. (Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam po nj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Zahtuje deželo toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnistvu naj se blagovoli pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnistvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Učiteljsko vprašanje v dež. zboru goriškem

I.

Koliko črnila se je že porabilo, koliko prošanj se je vlagalo, koliko deputacij se je klanjalo pred raznimi mogočnjaki, koliko napadanja in zasramovanja so morali pretrpeti učitelji radi učiteljskega vprašanja na Goriškem! A vse ni nič pomagalo! Vse je bilo bob v steno. Deželni zbor goriški le ni še rešil tega perečega vprašanja. Dolgo vrsto let je prihajal preko tega vprašanja na dnevni red in s tem pokazal se je v najboljši luči. Ko je trkalo učiteljstvo le pretrdo na deželna vrata, odzval se je deželni zbor z odgovorom, da je dežela uboga, da vsled tega deželni zbor ne more izboljšati pravnih razmer svojemu učiteljstvu na ljudskih šolah.

Da se je vsaj začasno potolažilo proseče učiteljstvo, obljubilo se mu je bilo pred 15 leti, da bode deželni zbor zamogel primerno izboljšati gnotne razmere ljudskega učiteljstva potem, ko bode dežela nehala plačevati doklado k zemljiški odvezi. To se je sicer zgodilo, a deželni zbor je takrat pozabil na obljubo nekaterih poslancev ter izboljšanje je splovilo po vodi.

Ogorčeno učiteljstvo je glasneje zahtevalo izboljšanje ter se opiralo pri tem na sledeče razloge: plače ljudskega učiteljstva na Goriškem so razmeroma najnižje v Avstriji, a življenske potrebe bližje najdražje; skoraj vse sosednje dežele so prekosile Goriško tudi na tem polju; država je zvišala plače svojim uradnikom in služabnikom tako, da plače učiteljstva na Goriškem so ostale nižje nego državnih slug in tem enaki služabnikov.

Končno se je vendar ojunail deželni zbor ter sprejel pred leti zakonski načrt, po katerem se je iz-

boljšalo plače za letnih 200 K. Načrt pa je moral dolgo čakati, da je končno postal zakon. Prenesti je moral najprej napako, katero je deželni zbor hotel in vedoma vpeljal v njega, da ni bil sposoben za potrjenje. Potem pa je bila nastopila znana abstenenca slovenskih poslancev. L. 1900. je končno vendar prišel v veljavo zakon, t. j. prvo izboljšanje od leta 1870! Trideset dolgih let je trpelo potrpežljivo moledevanje, da je doseglo prvo majhno izboljšanje. Med tem časom je bil deželni zbor nekajkrat sicer spremenil šolski zakon, a vsakokrat tako, da je navidezno izboljševal gnotno stanje, v resnici je isto poslabšal.

Poleg ubožstva v deželi so rabili in rabijo vsaj slovenski poslanci še dandanes kot izgovor, da ne morejo glasovati za primerno izboljšanje deželnih šolskih zalog, mesto sedanjih okrajnih.

Druge dežele imajo deželne šolske zaloge, iz katerih se vzdržuje ljudsko šolstvo. Leta 1870. je bila predložila vlada vsem deželnim zborom zakonski načrt o deželnih šolskih zalogih.

Goriški deželni zbor je l. 1870. sprejel zakonski načrt o okrajnih šolskih zakonih mesto deželnega. To napako, da, pregreho so zakrivali takratni slovenski poslanci — gotovo v svoji nevednosti. Že trideset let kriči ta napaka, ta nevednost takratnih slovenskih deželnih poslancev je zelo draga stvar v naši deželi, katero morajo plačevati naši zemljiški, hišni in obrtniški davkoplačevalci.

Pred tridesetimi leti je bilo na slovenskem delu naše dežele manj šol, kakor v Furlaniji in mestu Gorici. Modrost takratnih slovenskih deželnih poslancev pa ni segala nad takratne razmere; menili so gotovo, da ostanejo Slovenci na Goriškem vedno brez šol, kakor

so bili do leta 1870. Le v tej pomoti so zamogli biti proti ustanovitvi deželnega šolskega zaloga, katerega je hotela imeti vlada in laški poslanci. Pregrešno postopanje takratnih slovenskih poslancev pa je rodilo prokletstvo v deželi, da se mora vzdrževati ljudsko šolstvo le z dokladami na izravne davke, ne pa tudi z dokladami na užitnine. Na dobičku je mesto Gorica. To kot glavno mesto ne doprinaša za ljudsko šolstvo na deželi, četudi se stekajo v Gorico dohodki iz cele dežele — posebno iz slovenske večine. Nasledke tega prokletstva mora nositi slovenski davkoplačevalec in učitelj. Oba morata trpeti za grehe bivših slovenskih deželnih poslancev, oziroma za njih gorostasno nevednost.

Nevednost je najdražja stvar v deželi — pravi pregovor, angleški menda; resnico njegovo pa čutimo posebno posestniki in učitelji na Goriškem. Prve tarejo v resnici visoke šolske doklade, poslednje pa tem nasprotno najnižje plače. Slovenski poslanci — sedanjí — trde, da ne morejo glasovati za primerno izboljšanje pravnih razmer ljudskih učiteljev, ker bi s tem še bolj povišali žetnik previsoke šolske doklade okrajnih šolskih zalogov; brez deželnega šolskega zaloga, pravijo, ni mogoče ugoditi opravičenim zahtevam učiteljstva. Poslednje se čuti zapostavljeno za vsemi uradniki in celo drugimi uslužbenci ter sili in priganja k izboljšanju. Laški posl. pa stoje na stališču, da ne dovoli deželnega šolskega zaloga, ker bi bil v škodo mestu Gorici. In tako se mota vprašanje v kolobarju, iz katerega ni izhoda.

Že nad 20 let je preteklo, odkar so spoznali Slovenci, da bi bil za Slovence boljši deželni šolski zalog, a doslej ga niso mogli izposlovati. Ali ga bodo kdaj? Ali bodo kdaj

popravili napako svojih prednikov? Težko pojde, ker iz svoje moči pri sedanjem razmerju glasov v deželnem zboru niso kos težki nalogi, kajti oni nimajo večine. Sprememba je mogoča le, ako se spremeni deželni volilni red, ali ako bi se pridobila zastopnika furlanskih kmetijskih občin za deželni šolski zalog. Prva mogočnost ni vredna upoštevavanja, o poslednji pa spregovorimo kasneje.

Zapostavljanje učiteljstva je rodilo, ali vsaj pospeševalo sedanje čudne razmere na Goriškem. Na slovenski strani vlada hudo strankarstvo, hud boj med takomenovano napredno in klerikalno stranko. Učiteljstvo je v težkem položaju. Prestati je moralo pri zadnjih deželno-zborskih volitvah hudih udarcev od te in one strani. Večina se je bila vrgla na napredno stran, ki je pri volitvah večinoma propadla. Manjšina je ostala zvesta stari stranki, ki je dobila ime klerikalna, da se loči od napredne.

V Furlaniji je oživela konservativna stranka, katero vodi duhovščina s pomočjo učiteljstva. Poprej edina liberalna stranka laška je zapostavljala učiteljstvo, to pa se je zvezalo z duhovščino in tako sta zastopnika furlanskih kmetijskih občin duhovnik dr. Faidutti in učitelj Falconer.

Deželnim poslancem obeh narodnosti gotovo ni bilo po volji, da se je vrglo učiteljstvo z vso silo v strankarski boj z neko obupnostjo. Kdo je bil temu kriv? Deželnim poslancem je morda začela očitati vest, da so sami poslanci temu krivi. Brezsrčno postopanje z življenjskimi interesi celega stanu, ki se žrtvuje za blagor dežele, je vrglo skoro cel stan v boj proti sedanjim razmeram. Kdo mu mora šteti v zlo ta korak!

Pod utisom komaj poleglega se volilnega boja je moral vzeti novi deželni zbor v obravnavo nove prošnje učiteljstva.

In lansko spomlad se je zgodil čudež v deželnem zboru goriškem. Zastopniki vseh strank — dveh slovenskih in dveh laških — so se izjavili v javni seji, da se mora zboljšati gnotno stanje zapostavljenega stanu. Kaj takega se še ni bilo pripetilo v našem deželnem zboru. Soglasno se je bil izvolil šolski odsek, kateri naj sestavi zakonski načrt o zboljšanju pravnih razmer ljudskega učiteljstva.

Na obrazih učiteljstva se je čitala neka zadovoljnost, kakršna še ni bilo. Pri zborovanjih učiteljskih društev so ponehale vedne tožbe o zapostavljanju in mesto tega se je bilo lotilo učiteljstvo drugih občeokristnih in potrebnih vprašanj, kakor o kmetijstvu, o voditeljskih konferencah itd. Zatrjevalo se je, da so deželni poslanci naklonjeni učiteljstvu vsi brez izjeme in marsikateremu učitelju je bilo skoro žal, da se je bil spustil v strankarski boj brez potrebe, kajti vsi poslanci brez izjeme so nam naklonjeni ter nam obljubujejo in dajo še več, nego smo zahtevali v svoji skromosti!!

Le redki so bili neverni Tomaži, ki niso hoteli in mogli verjeti praznim obljubam in besedam. Vse je pričakovalo, kdaj pride pred zbornico načrt zakona, katerega je sprejel šolski odsek in v katerem se je cedilo med in mleko — na papirju. Teden za tednom je potekal in dež. zbor se je dolgočasil, a načrta le ni hotelo biti pred zbornico. Načrt je zašel iz šolskega odseka v finančni in ta ga je začel mečkati in zmečkal ga je tako, da reva ni bil več samemu sebi podoben. Finančni odsek je stuhal vprašanje: Kje dobiti

LISTEK.

Praška pisma.

Takrat, ko se je Maeterlinkova »Monna Vana« v prisotnosti avtorja od njegove lastne žene in njene družbe igrala v novem nemškem gledališču, ni mogla kritika zamolčati temeljitega razočaranja. In povsod po Evropi, kjer je nastopal avtor s svojo igralno družbo, povsod je govorila kritika isto. V Berlinu, v Beču, pri Poljakihi, ki se tako lahko navdušijo za vse, kar je francoskega, povsod razočaranje in povsod je igralo domače igralno osobje to dramo z več umetnosti in večjim razumevanjem, kakor gospa Maeterlinkova in njena družba. Avtor sam, kakor da bi bil samo za štafažo, kakor da ni imel nobenega vpliva na uprizoritev svoje lastne drame od svoje bolj častilakomne, kakor nadarjene žene. In vendar je njegova drama polna poezije in čara in ne pogrša kar nič one gledališčne efektnosti, ki je potrebna za pravi vspeh pri publiku in ne samo pri nekaterih gledaliških gourmanih. Treba je k temu le igralcev-umetnikov, ki svojo ulogo šele nadahnejo s pravim življenjem in od

katerih edino je odvisno, da napake avtorjeve v karakterih njegovih junakov zakrijejo ali pa še povečajo. Videlo se je to zdaj pri uprizoritvi »Monne Vane« na pozornici praškega »Narodnega divadla«, kaj dobri igralci za vspeh ali pad drame pomenijo. To je bila druga drama, ki so jo igrali češki umetniki »Narodnega divadla«, — globlja, stoječa umetniško neprimerno višja, kakor drama, ki so jo igrali Francozi v novem nemškem gledališču. Monna Vana gospe Kvapilove, tako dovršena, nadahnjena s čistim čarom poezije, psihologično neopisljivo fino niansirana in ona koketna Monna Vana gospe Maeterlinkove s svojimi teatraličnimi pozami in nenaravnim deklamatornim govorom — kak velkanski razloček! — Sploh, ako bi člo ved sodil po raznih gostujočih francoskih družbah o francoski gledališčni umetnosti, bi mislil, da je otla in prazna, sama pompozna zunanost, ki pa resnih oči ne zaslepi. Nu, znano je, da pošilja Francija večina le zvezde drugega, tretjega in četrtega reda v tuji svet, svoja solnca pa si pridržijo doma za se.

Kakor se vidi, bo imela »Monna Vana« letos na Češkem v dramu največji in najtrajnejši vspeh, ravno

tako, kakor ga je imela Charpentierova »Luisa« v operi. V dramu in v operi odnese si s češkega odra letos največ lavorik — Francoz.

Charpentier je hotel v svoji »Luisi« podati nekako vez med Wagnerjem in opero, kakršna naj bi bila danes. Ni se mu posrečilo v isti meri, kakor je to morda nameraval, ali zato je opera vendar silna in nihče se ne odtegne njenemu globokemu učinku. Že libreto sam je zanimiv; libreto, ki ga je Charpentier po Wagnerjevem vzoru sam zložil. Priprosta ljubavna povest montmartske šivilje. Ona, hči poštenega očeta delavca zaljubi se v mladega umetnika, pesnika. Niti očetove grožnje, niti materine prošnje niso dovolj močne, da bi udušile v njej mlado ljubezen, ona pobegne s svojim pesnikom iz očetove hiše. In potem, ko je slavljena od pariške ženske in moške boheme, ko njej in njenemu dragemu pojo na glavnem trgu vesele pesmi, prihaja njena mati in jo roti, da se vrne, ker njen oče boleha in gotovo ne preživi hčerine sramote. Hči se vrne domu ali razmerje je skaljeno, oče in mati ne moreta pozabiti, četudi sta odpustila, ali tudi Luisa ne pozabi svojega Julienna, ne pozablja na žumeče in

mamljivo življenje v svobodi velikega Pariza. Zlasti tu je Charpentier velik. Kakor je Zola v svojih delih znal ves Pariz tako mogočno zjediniti, človek bi dejal poosobiti, tako je Charpentier preli v vse te tisočere glasove svetovnega mesta v svojo godbo. To je Pariz, Pariz, ki doni iz te godbe in vabi, vabi... In res, Luisa zapušča dom vnovič, ona ni več ona stara Luisa, njeno srce ni več mirno v očetovem domu, odhaja k Julienu...

Mileu je izvrstno risan in osobito blagodejno vpliva na poslušalca in gledalca ta realnost na pozornici. Nobenih začaranih princev, eksotičnih kraljičin, zlatolasih vil in mogočnih junakov — le življenje, a ravno to ima več čara, več privlačljivosti in večji učinek, kakor razne druge krasne, pisane bajke.

Ljubljancane bo zanimalo, da je Hratica, gosposdična Horvatova, ki je pela tudi na slovenskem odru, gostovala v »Carmen« z jako velikim vspehom. Njen lepi, priklupljivi, mehkolaskajoči glas, osobito pa sveži, življenja polni temperament so ji priborili na mah simpatijo publike in kritike. Pela je češki in je tudi že s pogodbo vezana na pozornico »Narodnega divadla«.

V dramu je gostoval mladi ali izvanredno nadarjeni pl. Raic Lonjski, tudi Hvat. V Shakespearovi »Romeo in Julija« je imel krasen vspeh. Vse je hvalilo živahnost in neprisiljenost njegove igre. Njegovemu talentu čuditi se je tem bolj, ker je komaj dvajset let star in je Romea igral prvič. Tudi o njem se govori, da bo angažiran.

F. X. Svobodovi jednodejanski »Paupé« in »Lapeny Samsonék« donesle so avtorju burne pohvale. To ni bil samo literaren uspeh, kakor pri »Olgi Rubešovi«, tu je vse ploskalo in vse se je smejalo. Zakaj »Lapeny Samsonék« je šaloigra vesela in smejava s pristnim humorjem, ki ima nekaj ljubeznjivega in mičnega. Literarni pač oba sujeta nimata one resnobe in socialnega pomena, kakor pri »Olgi Rubešovi«, ali obe jednodejanki sta izvanredno vspeli, dva mala umotvora, vsaki svoje vrste. »Paupé« je fina, dražestna študija mladega dekliskega srca, polna poezije take nedotaknjene, še pol detinske duše. Junakinja je zaljubljena, v prvem hipu misli, da v svojega bratrance, podjetnega medicince, ki ji ukrade tudi par polju ali takoj spozna, da je že prej ljubila sosedu Kučino, posestnika bliž-

denar, ker brez tega ni mogoče zboljšati gnotnega stanja. Računali so in računali, koliko bi stalo zboljšanje po enem letu, koliko po desetih letih in koliko čez, Bog si ga vedi, koliko let potem, ko bode konec sveta in s tem tudi uboštvom naše goriške dežele! In pred številkami imajo naši poslanci — ko gre za zboljšanje revnemu učiteljstvu — velik strah. In pred tem strahom je zbežal načrt v omaro, a deželni zbor je šel na dolge počitnice. Naš up je šel po vodi! Kje dobiti denar? To je vprašanje, ki je zmešalo možgane deželnemu zboru. Nastopila je bila poletna vročina, ob kateri ni kazalo ubijati si glav — za ubogo učiteljsvo, katero lahko čaka jesenskega, ali zimskega nadaljevanja deželnega zbora sej.

Kje dobiti denar za učiteljsvo? Ko je šlo za zvišanje mastne plače deželnega glavarja uboge goriške dežele in jednako deželnim odbornikom, no ta krat se niso vprašali deželni poslanci, kje dobiti denar.

Pozabili so bili odborniki na uboštvu dežele, ko so sebi zvišali dijete ter določevali dvo-vprežno kočijo. Dežela je bila bogata, ko so določevali plače deželnim uradnikom in služabnikom pri deželnem odboru. Takrat si niso belili glave: kje dobiti denar? Ampak vzdignili so roke, ali vstajali s sedežev, ali obsedevali, kakor je veleval dež. glavar — in denarja je bilo v izobilju. Za vsakoga in za vse ima Goriška dovolj denarja, le za ljudsko učiteljsvo ga nima, ker ga noče imeti!

Pač, eden edini posl. dr. Tuma je trdil v zbornici in zunaj nje, da denar se dobi, ako se le hoče. In ta edini dr. Tuma je danes — glas vpijočega v puščavi, ki jo imenujemo deželni zbor goriški.

Krvavi dogodki v Budimpešti.

Na Ogrskem so se razvnele narodnostne strasti do plamena. To, kar se je godilo v Budimpešti v petek zvečer ter se v soboto ponavljalo — a ponovilo se bo vsekakor še znova — so nevarna znamenja, kakršna so pripravljala revolucijo leta 1848. Obstrukciji so krvavi dogodki dobrodošli, potrebovala jih je, da si pridobi novih moči, nove zaslonbe v ljudstvu, novega — netila.

Dogodki so neposredne posledice boja zoper brambno predlogo. Le od tod izvirajo razvnete strasti, s kakršnimi je proslavila akademična mladina, ki je vsa na strani opozicije, deveto obletnico Kossuthove smrti. Pod utisom Kossuthove revolucije so se priredili demonstrativni sprevedi na grob tega narodnega prvoboritelja. Vsekakor je mnogo zakrivila tudi policija, ki bi morala vendar hladnokrvneje soditi o mladeniškem navdušenju.

njega dvorca. In ko se prisankja zvečer Kučina, resen in pošten mož, pred Anežkin dom, ve vse, da se vrne kakor ženin. In vsa poezija zime, belega snega in zimskega miru je razlita čez to delce.

»Lapeny Samsonok« je drugačen mož. Zakolje doma debelega prešička, seveda skrivaj, da bi ne moral poslati kolone svojim prijateljem v čitalnico. In pozneje si še celo privoščil veselje in odide v čitalnico, da pri penečem pivu pripoveduje, kako imenitno je danes nasamnil par oslov, ki mislijo, da so strašno pametni. Ali glej šmenta! Osli so le pametnejši kakor Samsonok, poslali so k njegovji ženi po vse kolone, češ, da je Samsonok naročil. Jedo in pijo na njegov račun in ubogi Samsonok zgubi nazadnje še stavu in more zaročiti svojo hčer mlademu možu, katerega ni rad videl, — hočeš, no češ, moraš!

Igrici bi bili tudi za naš oder dobri, osobito pa za diletantske predstave po naših čitalnicah in v drugih društvi, — in se tudi že prevajajo na naš jezik. X.

Da pa ni bila ta nasilna demonstracija dijaška prireditve, to dokazuje dejstvo, da so bili razun dijakov pri prvem spopadu ranjeni tudi trije državni poslanci opozicije, in sicer Reich, Pichler in Lengyel. Prva dva imata rane sabelj, zadnjega so podrli in pohodili konji policistov, ki so v množico udrli.

Boj med policijo in Kossuthovci je trajal skoraj dve uri. Ranjenih je bilo nad 200 demonstrantov in štirje policaji. 32 oseb je dobilo tako težke rane, da so jih morali z rešilnim vozom odpeljati. Dva visokošolca, Vrhovsky in Goldner — pristna Madjara — sta že podlegla dobljenim ranam. Nekega otroka in nekega kruljevca so policijski konji grozno pohodili, da sta takoj izdihnili. Boj je trajal do 1/1. uri ponoči, ob tem času je bil tudi ministrski predsednik Szell pri mestnem poglavarstvu, da si je dal o vseh dogodkih poročati. In vkljub temu je bil v seji prihodnjega dne Szell tarča obstrukcijskim razgrajalcem.

Posl. Lengyel, ki je privedel k ministrskemu predsedniku deputacijo, da protestira zoper krvave dogodke, je grozeče zaklical: »Eksceienca ne morem jamčiti, da ne bi že danes napočila revolucija!« — Szell je odgovoril: »To ni govornica, ki se spodobi za častnega moža. Prepovem si take besede najodločneje!«

Kaj se je vsled tega godilo v poslanski zbornici, smo deloma že poročali. Med glušečim viharjem so se slišali proti Szellu kliči: »Proč s krvnikom! Ne pustimo mu govoriti! Postal je obeševalec naroda!«

Ministrski predsednik Szell, ki se je še nedavno javno ponašal z zapuščanjem celega naroda, je vsled tega dogodka prekrščen v krvnika, a njegovemu vladovanju so ure štete. Pa tudi usoda brambne predloge je zapečaten.

Škof, kakršni bi morali vsi biti.

V Kolinu so dobili novega nadškofa Fischerja. Pri slavnostnem umeščenju je napil najprej cesarju, potem papežu. Rekel je: »Pred par dnevi sem položil v roke cesarja pri-sego, ki jo tukaj ponovim. Cerkev in država sta po božji volji neločljiva pojma v življenju. To so ideje, ki tudi cesarjevo srce napolnujejo. Božja milost naj ščiti neprestano cesarja v blagor Prusije in cele nemške domovine. — Obenem je izdal svoje prvo pastirsko pismo, ki se tako zelo razločuje od takih pisem naših brezdomovinskih, le za Rim živeti škofov. V svojem pastirskem pismu povdarja nadškof s ponosom, da je nemški škof, ki bo znal spojit ljubezno do Kristusa in cerkve v ljubeznijo do svojega naroda in domovine. Mi nemški katoliki ljubimo Rim, ljubimo papeža, a mi ljubimo predvsem tudi svoj narod in svojo domovino. Nadškof povdarja, da bo vedno stal v neomajni zvestobi do vladarja ter bo vedno oznanjeval: »Bojte se Boga! Spoštujte kralja! Končno opominja svoje vernike, naj svoje drugoverne sobrate ne le pustijo v miru, temuč jih tudi ljubijo in zanje molijo. Naravnost hudo delstvo bi bilo, ako bi se verska mržnja podpihovala. — In pri nas? Baš nasprotno!

Politične vesti.

— Sprememba opravilnika bo najbrže pokopana. Socialni demokrati, Vsenemci in češki radikalci so že sklenili tozadevne odsekovne načrte obstruirati. Tudi Jugoslovani se najbrže pridružijo.

— Protidvobojna liga je imela v soboto zvečer sejo pod predsedstvom grofa Jaroslava Thuna, da se izjavi proti znanemu manifestu vojnega ministra. Seje se je udeležilo tudi več članov gospodske in poslanske zbornice. Splošno se je povdarjalo, da je napravila ministрова odredba tembolj mučen utis, ker je v protislovju z izjavo, ki jo je dal pri brambni debati deželni brambovski

minister. Sklenilo se je, da podajo vse stranke, ki imajo svoje zastopnike v protidvobojni ligi, skupno interpelacijo ter obenem javen razglas na ljudstvo. Poljski klub se noče pridružiti interpelantom.

— Za reorganizacijo meščanskih šol je zborovala v soboto posebna enklata na Dunaju. Udeležilo se je je osem deželnih šolskih nadzornikov, en nadzornik meščanskih šol, devet ravnatelj in dve ravnateljici meščanskih šol ter več učiteljev. Naučni minister je povdarjal potrebo, da se absolventom meščanskih šol odpre več poklicev v javnih službah.

— Revolucija v Portugalu se je raztegnila po celi deželi. Pri zadnjih nemirih je bilo ubitih več ljudi. Delajo se obširne priprave za varstvo angleškega kralja Edvarda, ki pride na Portugalsko.

— Odpoved konkordata na Francoskem. Ministrski predsednik Combes je izjavil v senatu, da bo vlada konkordat odpovedala, ako se bo dosedanj položaj nadaljeval. Ako hoče Vatikan to zabraniti, prepovedati mora duhovnikom vmešavanje v politično in državljansko življenje. Duhovščina se mora zdrževati političnih bojov.

Razkritja grofa Bülowa. Pri debati o proračunu za zunanje zadeve je povedal grof Bülov, da se je že Bismarck opozarjalo na potrebo, da se avstrijski Nemci spoje z Nemčijo. Bismarck je odgovoril: Nemčija bi s spojitvijo z avstrijskimi rojaki, ki so že 400 let od nje ločeni, na svoji moči in enotnosti več izgubila kakor pridobila.

— Pruski državni zbor je dovolil proračunjene svote za naseljevanje v Poznanju in zahodni pruski. Na protest poljskega poslanca je odgovoril minister Podbielski: »Z mnogostrejšimi sredstvi, kakor mi postopajo Poljaki v Galiciji zoper Maloruske.«

— Turške reforme. Janinski vali je dobil iz Carigrada ukaz, spojit z Janino okraja Jorgien in Gravena, a macedonske pokrajine Ipek, Jakovo, Novi Bazar in Elbasan se spoje s Skutari. Na ta način se bo turški element ojačil, krščanski pa oslabil.

Dopisi.

Iz Logatca. Naša vrla ženska podružnica sv. Cirila in Metoda nam je priredila zopet jeden večer poln pravega užitka. Program, ki ga je sestavila za veselico v prid glavni družbi — veselica se je vršila dne 19. t. m. kakor je bilo že javljeno v »Slov. Narodu« bil je prav sredno sestavljen. Točke, ki so jih izvajali dolenjlogaški tamburaši združeni v društvo »Sloga«, so splošno jako ugajale. Društvenemu predsedniku g. A. Dolencu, kakor tudi kapelniku g. J. Kužmanu se more le čestitati, da sta v tako kratkem času povzdignila tamburaško društvo »Sloga« na tako stopinjo, da vživa splošno simpatijo ne le logaškega prebivalstva, temveč tudi okoličanov. — Nad vse pa je bila vzprizorena gluma s petjem »Oče so rekli, da le!« — Igra je dosegla, lahko trdimo — ako vpoštevamo splošne zahteve, ki jih stavi ravno tako razvjeni publikum: kakor je logaški in če hočemo biti pravični in ne jednostranski — popoln uspeh. Osebe, te so bile — pravih rokah in taki igralci bi delali čast vsakemu tudi večjemu gledališču — ki se sestavi »ad hoc« iz diletantov in ne iz »profesijonistov«, poklicanih igralcev. Osebe, te so bile pa prav dobro karakaterizovane. G. A. J. je igral tako popolno ulogo dr. Ljuboslava, da se mu je znalo v vsem kretanju, kako nervozni postajajo pisatelji naše dobe, ako morajo pisati za take mastne nagrade, kakršne dobivajo naši slovenski slovstveniki. In takih soprog, kakršno nam je pa ustvarila gđ. M. P. v svoji Doroteji si je pa gotovo marsikateri želel. To ti je bila jeklena energija, a nikdar ni mogla zatajiti »das ewig Weibliche«. — Dobro jo je pogodil Dragotin Ljuboslav v osebi g. A. S. Iz vsega njegovega kretanja je dihal oni skrivnostni ogenj, ki navdaja

človeka, kadar v svoji mladeniški dobi javno izpove svoje sredne težave. Ljubimec imeniten! Pa mesar Debelec? To ti je bil pa pravi tip pravega slovenskega mesarja. G. Fr. H. ima pristen naraven humor, ki ga nekako ustvarja za take nastope. Upamo, da nam bode še večkrat izvalil toliko presrčnega smeha, kakor nam ga je na dan sv. Jožefa. »In kako mična« je bila Debeleva hči Liza. Ne čudimo se nič, ako se je Dragotinu tako hitro v glavi »zvrtele«. Nadejajmo se, da nas gđ. E. P. še večkrat preseneti v takih vlogah »vsaj očka so rekli, da le«. Pa Avrora Mrak? Bolje ni mogla pogoditi gđ. A. D. onih pretiranih ženskih emancipirank, ki sanjarijo v svoji jesenski dobi o vsem drugem, le o onem ne, kar jim predpisuje zakon narave — o »jutranji zori«. Jako ljubka je bila Jerica v osebi gđ. M. T. Z Debelevcem se je izvrstno zabavala. — Zanimiva je bila 6. točka: »Živa podoba« predstavljajoča skupino: »vera, upanje, ljubezen«, kajti, ko se je dvignil zastor in nam je razsvetlil bengalični ogenj to živo skupino, čuti je bilo le jedno: glasni — »ah!« — Po programu razvila se je jako živahna prosta zabava, ki je donesla tudi precej okroglega glavni družbi. Obisk te veselice bil je pa naravnost nepričakovano mnogoštevilčen. Prihiti so gostje iz Ljubljane, Cerknice, Sežane, Rovt i. t. d. Vsa čast jim! Ako prirede vse ženske podružnice sv. Cirila in Metoda tako sijajno se izvršeno veselico, kakor jo je logaška, no, potem ne bo treba g. prvomestniku družbe sv. Cirila in Metoda tako milo prositi podpore.

Katoliški uzori.

(Dalje.)

Cerkev v prav natančno, kaj hoče doseči s tem, da vcepi ljudem kar največjo ponižnost, kar največje hrepenenje po »izveličanju«, kar največje samoponiževanje in kar največjo udanost cerkvi, sploh čim največjo asketično religioznost: s tem je hotela zadobiti največjo oblast nad srcem in voljo narodov in s tem največjo posvetno moč.

Cerkev je učila in uči še danes, da je namestnica božja, da je Odršenik dal njenemu poglavarju najpopolnejše pooblastilo, ga zastopati v vseh pozemskih zadevah in iz tega naslova si je lastila pravico odločevati v vseh posvetnih zadevah, javnih in tudi zasebnih. Vso svojo moč in ves svoj vpliv je cerkev osredotočila na to, da tako kristjanski, kakor tudi ves nekristijan, aki svet podvrže svoji oblasti. V tem, da si lasti papež oblast nad vsem svetom, je podoben perzijskemu šahu, ki tudi pravi, da je kralj vseh kraljev in vladar vseh narodov in dežel; v tem je podoben kitajskemu cesarju, ki pravi, da je sin neba in kot tak gospodar vesoljstva...

Boj papeštva proti kristijanskim državam, proti Turkom in poganom za nadvlado — če pravijo cerkveni pisarji, da se je šlo za zmago vere, je to humbug, ker šlo se je le za posvetno oblast cerkve — se da zlasti jasno zasledovati od papeža Gregorja VII. do Bonifacija VIII.

Cerkev pa se ni zadovoljila samo s tem, da je mnogo držav in narodov podvržla svoji oblasti, nego se je tudi z vsemi močmi trudila, da pri dotičnih narodih uveljavi svoje uzore o redu, ki naj vlada v človeški družbi. Njeni organi so bili pri tem menihi, ker so ti najkonejše pretrgli vse vezi, ki so jih vezali na domovino na narod, na rodbino in bili torej najvolnejša orodja cerkvene politike. Naravno je torej, da so menihi imeli v srednjem veku odločilno besedo v cerkvi. Mnogo stoletij so jemali škofo največ izmed redovnikov in tudi razni papeži, kakor Stefan X., Gregor VII., Viktor III., Urban II. so bili menihi. Sinoda v Nimesu je l. 1096. celo izrečno priznala, da so menihi sposobnejši za cerkvene funkcije, kakor drugi duhovniki.

(Dalje prih.)

Davek na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta.

(Dalje.)

9. Izimno dopuščanje, zaklati žival brez poprejšnje napovedi.

§ 32.

Ako se mora živinče brez odloga ker je nevarnost, da pogine zaklati o

takem času, v katerem je uradovnalnica finančnega, take napovedi sprejemajočega organa zaprta, ali če je treba žival zaradi te nevarnosti zaklati, sicer ne takrat, ko je uradovnalnica ta zaprta, pa so okoliščine take in tako silne, da bi ne bilo moči brez nevarnosti, kakor je predpisano, poprej napovedi podati in davka plačati, sme se živinče zaklati proti temu, da se popred ali vsaj ob enem ta reč županstvu naznani, ali mora se najpozneje v 12 urah po zakolji, ali ko bi omenjena uradovnalnica tisti čas ne bila odprta, napoved donesti, davek plačati, in na zahtevo finančnega organa verovno dokazati, da je bila res silna potreba, živinče zaklati.

Predno se dobi potrdilo o plačnem davku, ne sme se od zaklane živali prav nič iz klavnice odnesti.

Ako se v katerem tistih slučajev, ki jih ta paragraf v misel jemlje, dana določila popolnoma ne izpolnijo, naj se opravljeno klanje kaznuje kot nenapovedano davku podvrženo dejanje.

10. Pokazovanje napovednih in preglednih pol, in pa bolet o plačnem davku. Izkazovanje živine, koliko je kdo ima, in mesa v zalogi.

§ 33.

Podjetnik mesnega obrta, oziroma njegov namestnik (§ 24) je dolžan, brez odloga organom za izpolnjevanje določil o davku od mesa skrbeti, in če zahtevajo, pokazati napovedne in pregledne pole, ki jih ima v rokah, in pa bolete o plačnem davku, ter, ko bi se zahtevalo, za prejemno potrdilo tudi izročiti.

Dolžnost podjetnikova (namestnikova) je tudi, skupno množino davku podvrženega mesa, kar ga finančni organi najdejo v prostorih po § 24 naznanjenih, z napovednimi in preglednimi polami, in kjer gre za meso, od katerega je bil on dolžan davek plačati, opravljeno plačilo z boletami v plačnem davku izkazati. Podjetnik (namestnik) ki mu se število živine tudi z napovednimi in preglednimi polami pregleduje, ima dalje dolžnost, z napovednimi in preglednimi polami izkazati skupno množino živine v tarifnih postavkih 1 do 6 imenovane, kar je finančni organi najdejo v prostorih po § 24 naznanjenih, in tako tudi odhod take živine, ki je v teh prostorih ni, pa bi imeli ondi biti.

11. Deloviti izimek od zgor-njih določil glede pregleda ali kontrole.

§ 34.

Ako podjetnik, ki ima davek od mesa plačevati, ne kolje sam živali v tarifnih postavkih 1 do 6 imenovanih, temuč davku podvrženo meso za svoj obrt samo in edino od drugih jemlje, ni podvržen ne določilom o naznanilu in vzamenilu prostorov, kamor svojo živino spravlja, ne zaukazom o naznanilu števila živali, kar jih ima, in o napovedovanju kake premembe, ki bi se primerila v tem številu.

Ravnajoča finančna oblastva l. stopinje imajo pravico, za take kraje, kjer ni postavljen noben finančni organ, da bi sprejemal napovedi ali naznanila, odvezati tudi take podjetnike, ki živino koljejo, v ozira vrednih slučajih gori omenjenih določil in zaukazil.

12. Povračevanja davka.

§ 35.

Vsakemu podjetniku spadajočemu pod določila §-ov 24 do 34, ki meso prodajo, v kraj, glede pobiranja potrošnine zaprt, dajo finančna oblastva l. stopinje — na zaprosnjo — za eno leto dovoljenje, zastran te prodaje zahtevati povračilo plačane potrošnine od mesa.

To dovoljenje dobivajo — če zanj prosijo, tudi drugi, ki nimajo obrta z mesom, če o dohodarstvenem nadzoru po meri §-ov 21, 22 in 23 pričujoče postavbe podvržejo.

Ali povračilo davka je zvezano z naslednimi uveti ali pogoji:

1. Davek, za povračilo katerega se prosi, moral se je odpraviti od klanja, in sicer s pridržkom povračila in z naznambo tistega kraja, za katerega je namenjena zaklana žival, oziroma nje meso.

2. Pri živalih imenovanih v tarifnih postavkih 2 do 6 morala se je vsa davku podvržena zaklana žival (k večjemu ako je brez glave in nog) a pri živalih imenovanih v tarifnem postavku 1 moralo se je najmanj 25 kilogramov mesa prinesiti v napovedani kraj.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. marca.

— **Občinski svet** ima v torek ob petih popoldne sejo. Na dnevnem redu so med drugim poročilo o razsodilu deželne vlade glede L. Tratiniku dane prepovedi prodajati električna svetila; o prošnji M. Černetove, glede uporabe barake v Ribjih ulicah; o županovem dopisu, glede uporabe potresnega zaklada; o prošnji »Dramatičnega društva« za izredno podporo; o telefoničnih go-

vorica v magistratnem posloplju; o prvojni mestnih šolskih slug za nabo uniform; o prizivu hišne posestnice Ane Župnekove v neki stavbni zadevi; v zadevi stavbe novega posloplja mestne hranilnice; o parcelaciji Franc Ks. Souvanovega zemljišča pri njegovem posestvu v Šelenburgovih ulicah; o porabi dotacije II mestnega otroškega vrta za l. 1902; o porabi dotacij višje deklishe šole. Občinskega svetnika Ivana Šubica samostalni predlog glede uporabe avtomobilov na gorenjski progi c. kr. državnih železnic. Personalnega in pravnega odseka o regulaciji plač dvema mestnima uslužbencema.

— „Gospodarska zveza“ izjavlja v sobotnem »Slovencu« da znaša vsa njena tirjatev pri Konradu Schumiju 64.000 K, da je pa »Gospodarska zveza« popolnoma pokrita, ker ji je Schumi zastavil vse svoje blago in poleg tega dal še zadostno poroštvo. To je prazno besedičenje. Če je Schumi vse svoje blago zastavil »Gosp. zvezi«, v tem ko je drugim svojim upnikom obljubil plačilo njih tirjatev, potem je Schumi sleparil in je z njim vred sleparila »Gosp. zveza«. Sposobni so klerikalci že za to, a če se bodo upniki dali oslepariti, je drugo vprašanje. Konkurno postopanje spravi že to na dan in tedaj se tudi spozna, kaj ostane »Gosp. zvezi« v rokah. Pa če je tudi vse v redu, ni »Gosp. zveza« pokrita, ker vsa Schumijeva zaloga niti tretjine tega ni vredna, kar ima »Gosp. zveza« dobiti. Sicer bo sodnji lahko dognati, da je Schumi s posredovanjem »Gospodarske zveze« zadnji čas prodajal blago dosti pod lastno kupno ceno konsumnim društvom. Sploh priporočamo »Kreditorenverein«, naj posveti temu konkurzu največjo pazljivost, ker se izkaže jako mnogo za nimivega. »Slovenec« in »Gospodarski zvezi« pa kliče: Na svideenje! Mi smo o tej stvari prav dobro poučeni in bomo že skrbeli, da se vsestransko posreduje, kako vlogo je igrala »Gospodarska zveza«.

— Marnberška žaloigra. (Nadaljevanje.) Drugo dejanje te veleznimive igre razvija se sicer počasi, a vedno lepše. Kot nadaljni prizor zabeležimo prizivno obravnavo, ki se je vršila vsled vsklica tožitelja Klobučarja proti razsodbi, s katero je bil g. dr. Pikel od njegove obtožbe oproščen. (Kakor smo že poročali, tožil je Klobučar g. dr. Pikla, ker mu je ta očital, da Klobučar ni vpisal in posojilnici izročil zneskov, ki jih je tekom dveh let prejel za posojilnico in sicer skupaj 170 K 28 h.) In glej ga spaka, okrožna sodnija je oprostilo sodbu prve instance potrdila, vkljub temu, da je Klobučarjev zastopnik trdil, da se je pogrešanih 170 K že našlo v nekem zavitku (seveda sedaj, ko Klobučar ni več v zaporu) !!! Britke besede morali so poslušati navzoči konsumarji. Klobučar bil je ves izven sebe, ko je videl, da se mu njegove lumparije nočejo posrečiti. »Junge könnten man kriegen!« trdil je vemomer. Pa to še ni vse. V soboto bil je ta »beli angel«, pri okrajni sodnji v Mariboru obsojen na 200 K globe ali 20 dni zapora, ker je g. dr. Piklu očital, da je njegovo pričevanje v konsumski aferi zgolj obrekovanje in da je hotel g. dr. Pikel konsum le zato uničiti, da bi postal upravitelj konkurza in s tem kaj zaslužil! Res brezmejna predrznost! In te svoje infamije hotel je celo podpreti z dokazom resnice!! Pa mu nič ni pomagalo. Samo to lahko zopet reče: »Junge könnten man kriegen!« Pa tudi sedaj še ni konec; obsodbe in blamaže še pridejo, kajti Klobučarju jeziček ne da miru. Veras bil je vsaj tako pаметen, da je prosil odpuščanja; Klobučar, Heel in drugi pa se opirajo vedno na dozdeven dokaz resnice, kar pa se jim zbok prevelike zmedenosti vedno izjalovi.

— „Učiteljski Tovariš“ ima v svoji zadnji številki več jako umešnih in času primernih člankov. Na prvem mestu je poziv k splošnemu učiteljskemu shodu. Potem se razpravlja o šolske razmere na Štajerskem, ter se utemeljuje potreba učiteljskega shoda. Jako temeljita je tudi razprava „Naše razmere“, značilna za „prijatelje“ šole in učiteljstva pa ona „Prikrasčevanje učiteljevih dohodkov“. Priznati se mora, da piše „Učiteljski Tovariš“ tako, kakor mora pisati stanovski list tega važnega, a gmotno in duševno zapostavljenega stanu: resno, odločno, stvarno in neustrašeno. Tako je tudi pravi! Rek, da le ponižnim Bog srečo deli, je morda resničen na — onem svetu, v našem materialističnem boju pa je ponižnost reva. Dolžnost učiteljstva pa je, da se tesno oklene tega svojega res vrlega glasila ter ga z dušnimi in gmotnimi silami podpira, da bo moglo izvajati svoj program v korist šoli in učiteljstvu.

— Repertoir slovenskega gledališča. Jutri, v torek, se vprizori prva in, žal, tudi zadnja izvirna noviteta v tej sezoni, Parmova opereta „Amaconke“. Včeraj, danes in jutri so se in se bodo vršile izkušnje na odru ter se opereta pripravlja najskrbnejše. Za to delo se je nabavilo več lepih novih kostumov. Zanimanje med občinstvom za opereto Parme, ki si je pridobil na našem odru že toliko lovorik, je največje ter se je nadejati razprodane hiše. Premijere se udeležita g. komponist in g. libretist.

— Slovensko gledališče. „Sen kresne noči“ so ponavljali včeraj popoldne pred jako slabo obiskanem gledališčem. A predstava ni bila slaba, igralci so svojo nalogo povoljno izvršili. Odlikovala se je zlasti tudi pot gdč. Kreisova, v ulogi škrate je bila gibčna kot vrtalka; prav srečno je tekmovala z njo ga. Danilova s svojim naravnim igranjem. Para ljubimec sta kot zadnikrat nastopila dovršeno, in tudi drugim igralcem ne moremo kaj posebnega očitati. Parodija žalostne komedije je bila sicer prav živahna, a na igralce ne bi smelo vplivati to, ako imajo pred seboj nedeljsko občinstvo; skoro so jo namreč nekoliko pretiravali. — Zvečer je bila benefica naše herojine gdč. Kriste Rückove. Za svoj častni večer si je izbrala Schillerjevo romantično tragedijo „Devica Orleanska“. Uloga Ivane prija izvanredno gdč. Rückovi. Predstavila nam jo je že po postavi tako izborna, da smo res menili videti pred seboj to čudovito žensko bitje francoske zgodovine. Lice ji je bilo nadahnjeno kot z nadzemske lepoto z milim in jasnim čarom, prav kakor se nam opisuje v zgodovini devica Orleanska. Igrala jo je z iskrenim navdušenjem, z zmagovito prepričevalnostjo in naravno, vseskozi umetniško, da smo se ji morali diviti. Kako priprosto je nastopila takoj v prologu, in v kakšno hrabro levino se je prelevila kasneje! Bila je skozi vse igro popolnoma dostojna te navdušene francoske patrijotke, od Boga navdušene, ki je gorela v ljudski do domovine. Na višini igre je bila tudi v zadnjih dveh prizorih, ko stori tragično krivdo, ki se izraža v usmiljenju napram angleškemu vodji Lionelu, do katerega se ji je v srečo vzbudila ljubezen. Ta prizor in naslednje je igrala gdč. Rückova presrečno; po vsej pojavi je bila resdivna slika device Orleanske, ki je slednjič zaključila svoje življenje v sijaju zmage z junaško smrtjo. Odlikovalo jo je občinstvo po vseh nastopih z živahnimi ovacijami; poklonjeni so ji bili tudi štirje krasni šopki. V ulogi Sorele je bila gdč. Kreisova povsem izvrstno kot lepa in dobra ljubimka kraljeva. Ravno tako je ga. Danilova označila zelo natančno ulogo ohole kraljice. G. Hašler kot kralj Karl VII. je bil karakterističen po svoji mehkužnosti, nikakoli lastni volji in plahosti. Igral je s finim zanosom. G. Dobrovolny je bil grof Dunois; predstavil nam ga je kot hrabrega, bojevitiga vojaka jako značilno in ga igral naravno in nepričakovano. Dober je bil tudi g. Lier in g. Danilo. G. Bolečki ne prija klasične junaške uloge; on ima več talenta za moderne karakterne in komične uloge.

Naši mlajši igralci pa so se skazali to pot dokaj nerodne; eden ni znal svoje uloge ter je zato nastala na odru za par hgov mučna pavza, drugi zopet je govoril tako nerazumljivo, da se ni moglo vedeti prav nič, kaj je povedal, in tretji je govoril v strašno smešnem basu. Te nespretnosti bi se bile pač lahko izgladile. Igra je bila tudi močno skrajšana, in je bilo vsled tega težko slediti razvoju dejanja. Tudi ime „Neža“, čeprav je to grozno malenkostno, bo treba spremeniti; morda bi se glasilo bolje „Agneza“. Včeraj se je občinstvo vedno muzalo, kadar je prišla Neža na vrsto. Gledališče je bilo dobro obiskano.

— Društvene godbe izredni občni zbor, ki se vrši danes ob 8 uri zvečer v gostilniških prostorih hotela Štrukelj, ima sledeč dnevni red: 1.) Poročilo tajnikovo; 2.) poročilo blagajnikovo; 3.) razgovor in sklepanje o razpustu društva, eventuelno 4.) volitve novega odbora; 5.) služajnosti.

— Društvo mestne godbe v Novem mestu ima svoj redni občni zbor 31. t. m. zvečer ob 6 uri v prostorih »Glasbene Matice« (Bergmannova hiša). Dnevni red: 1. poročilo odbora in računskih preglednikov, 2. volitev novega odbora in treh računskih preglednikov, 3. posebni predlogi in nasveti. Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob rečenih uri, vrši se zborovanje pol ure kasneje z istim dnevnim redom brez ozira na število navzočih društvenikov.

— Šmarsko-rogaške učiteljsko društvo zboruje 25. t. m. ob enajstih popoldne v Šmarji.

— Čudno kurje jajce. Te dni je znesla mlada kokoš gospe Štefančič na Hrašniku jajce ogromne velikosti in 10 cm dolgoti. V tem jajcu sta bili pa dve drugi jajci tudi s trdo lupino navadne velikosti. Po preteku nekaj ur je znesla ista kokoš še dve navadni jajci.

— Izpred sodišča. Kazenske obravnave pri tukajšnjem dežel. sodišču. 1.) Proti imovini Ivana Kunaverja bivšemu trgovcu v Radoljci razglasil se je dne 30. maja 1902 konkurs. Nepokritih dolgov se je našlo okoli 1300 K in akoravno je Kunaver bil pasiven, je vendar dolgal nove dolge. Pred konkurznim komisarjem pod prisego zaslišan je krivo izpovedal, da je dal svojo zlato uro z pozlačeno verižico svoji materi, kar pa ni bilo res, temveč jo je prodal in denar zase obdržal; sodišče ga je obsodilo na 4 mesece težke ječe. 2.) Alojzij Smole hlapec in Janez Merkmun dninar sta se dne 26. svečana t. l. v Kranju na mostu ki vodi čez Kokro brez povoda lotila monterja Kreutzbergerjeve elektrarne Franceta Mehkota, metala kamenje proti njemu in mu žugala da ga vržeta v Kokro z besedami: „čakaj prokleti škric, midva te bova čez most vrgla“; zagovarjata se da sta bila pijana in da nista vedela kaj da delata. Smole je bil obsojen na 4. Markun pa na 6 mesecev težke ječe. 3.) Janez Berli 14 let star iz Velike Lašne je dne 26. decembra m. l. popoldne na poti med Veliko Lačno in Vranjopčjo 13 let staremu Jožefu Burja v prepiru vrgel kamen in ga močno zadel na usta, da je ta padel, nato je pa še na tleh ležečemu vrgel zopet drugi kamen kateri ga je zadel v glavo. Berli je bil obsojen na 6 tednov ječe, Lovrenc Dermota pekovski pomočnik brez posla in stalnega bivališča, bil je že 7 krat zaradi tatvine kaznovan. Lansko leto pred božičem vzel je zopet v Kranju Janezu Marzidovšku jedne hlače, v katerih je bil spravljen bankovec za 20 K. Sodišče je Dermoto kot nepoboljšljivega tate obsodilo na 13 mesecev težke ječe. Jože Gosar 15 let star, delavca sin je prodal kos čipka za katere je dobro vedel da jih je urarski vajenec Jože Gašparin dne 16. svečana 1902 iz postojne voza v Škofjoklo vkradel. Kupnino 36 K. si je Gosar obdržal, Gašparinu je dal ostalih 40 K. Glede na to, da je moral c. k. poštar za ukradene čipke 100 K povrniti, je sodišče Jožefa Gosarja na 7 mesecev ječe obsodilo.

— Napad v Strelških ulicah. Danes okoli 11. ure ponoči so v Strelških ulicah delavec Franc Žagar iz Iga, hlapca Franc Erjavec v Kolodvorskih ulicah št. 27 in Alojzij Brezovec v Slomškovih ulicah št. 21 napadli narednika 27. pešpolka Karola Rudolfa in njegovo ženo, ki sta šla domov. Franc Žagar je pri plotu odtrgal lato in zamahnil z njo proti Rudolfu, kateri pa je potegnil sabljo in udarec prestrigel in udaril Žagaria s sabljo po hrbtu, nakar je ta zbežal. Nato so vsi lučali kamenje za narednikom in njegovo ženo. Napadalec je policija ponoči aretovala.

— Trčila z vozom sta v soboto zvečer na križpotu Knafovih in Gledaliških ulic fjakar Josip Lipar in kočijaž Anton Grašič. Grašičeva konja sta se splašala. Na vogalu Mayerjeve

hiše je eden konj spodrslil in padel, nakar je mogel hlapec konja ustaviti. Osebam, ki so bile v vozu, se ni ničesar zgodilo. Pri Liparjevem vozu se je poškodovala streha in so se odtrgala vrata.

— Z nožem napadel je včeraj zvečer v stanovanju v Wolfvovih ulicah št. 10 svečarski pomočnik Franc Uršič svojega sopomočnika Josipa Kovača in ga dvakrat sunil v glavo in ranil. Policija je Uršiča aretovala. Isti je tekom popoldne v Lattermanovem dvorcu tudi napadel črevljarskega pomočnika Pavla Železnikarja in ga udaril po glavi.

— Roko prestrelil. Ludovik Bateš, 17 let star, posestnikov sin v Kolovratu št. 2, v litijem okraju in Anton Stemlar, hlapec ravnotam, sta se 22. t. m. na dvorišču igrala z nabasano puško. Puška se je sprožila in je strel zadel Bateša v dlan desne roke in mu jo prestrelil.

— Na plot se nataknil. Kajzar Anton Nemec v Dobu št. 6, je na stopnicah v stolpu doške cerkve spodrslil in padel preko držaja približno 6 metrov visoko na plot in se nataknil na ograjo. Zadel je težke telesne poškodbe.

— Spalico napadel in pretepel je včeraj popoldne na Francovem nabrežju hlapec Fran Novak hlapca Franceta Bukovca in njegovo ljubo Marijo Skodlarjevo. Vzrok napada je ljubosumnost.

— Povožil je v soboto zvečer na Valvasorjevem trgu Urbančev hlapec Josip Jančar Dorotejo Milost, stanujočo na Rimski cesti št. 17. Prišla je pod konje in pod voz in ji je konj stopil na prs.

— Nogo zlomila si je včeraj zjutraj v svojem stanovanju na Starem trgu št. 21. gospa Marija Mühl-eisen.

— Psa povozil je v soboto zvečer v Prešernovih ulicah električni voz. Pes ni imel znamke.

— Izgubljene in najdene reči. Učiteljica K. A. je izgubila včeraj popoldne po poti v Lattermanovem dvorcu in po Francu Jožefa cesti, Šelenburgovih ulicah, Kongresnem trgu, Wolfvovih in Špitalskih ulicah do Mestnega trga srebrno žensko uro in zlato verižico s priveski. — Trgovski sodnik A. A. je izgubil na poti od Turjaškega trga po Zidovskih ulicah, čez Dvorni in Kongresni trg in po Wolfvovih ulicah do Sv. Petra ceste zlat gumb. — Na poti od Rečnih ulic, po Krakovskem nasipu, Bregu, Črevljarskih in Židovskih ulicah skozi »Zvezdo« in po Šelenburgovih in Knafovih ulicah do gledališča je izgubila igralka I. K. srebrno žensko uro. — Mesar T. S. je izgubil na poti Stari trg, Mestni trg, Pred škofijo, Vodnikov in Cesarja Jožefa trg in po Poljanski cesti do klavnice dolgo srebrno verižico. — Na južnem kolodvoru sta bila v času od 15. do 20. t. m. najdena rujav plašč in dežnik.

* Najnovejše novice. Istrski deželni odbor je dal železniškemu ministru na razpolago 30.000 K za zvezo železnice Trst-Poreč s Kanfanarom. — Nesreča na morju. Pri Long Island-Sund je trčil neki tovorni parnik v parnik „Plymouth“, ki je peljal 500 potnikov. Šest mornarjev je mrtvih, a tudi v porušeni kabinah je najbrže več mrtvih potnikov. — Bolezen bivše princezine Lujize se je šušljala ter se zdravniški boje za porod. Vsled kraljevega manifesta se najbrže novorojenec ne bo izročil saksonskemu dvoru. — Tri milijone lir so odnesli roparji neki bankirjevi vdovi iz njene vile blizu Casale Monferrato. — Deset milijonov posojila si je sklenil najeti koroški mestni zastop. — Zgorela je predilnica in suknarna Ziegler v Olomuen. Škoda se ceni na 400.000 K. — Svetozar Hurban — obsojen. Bivši odvetnik in prvoboritelj ogrskih Slovkov je bil zaradi nekega članka obsojen v dvome-sečno ječo. — Novi kanali na Ruskem. Ministrstvo za javna dela namerava kopati kanal med Vislo in Njemenom pri Novogjergjevskem. — Umor duhovna. V rumunski vasi Boica je nekdo na polju zavrtno ustrelil popa Silvija Trojo. Ko so ga prenesli v župnišče, je začelo isto goreti, a kmetje so izropali župnišče ter pustili truplo duhovnikovo zgoreti.

* Posojilnica sv. Vavla v Pragi, kateri so prelat Drozd in njegovi pajdaši pomagali do tako žalostne slave, pojde v zve z vsem prizadevanjem vendarle v konkurz. Vsa upanja, da se z odpisi od vlog itd. omogoči likvidacija, so splavala po vodi. Sedaj se je namreč našel nov deficit v znesku 600.000 K. O tem še doslej ni ničesar vedelo. Vsled tega znaša vs primanjkljaj nad devet milijonov kron. Prizadevanja odbora za saniranje so s tem uničena in ker zapade tekom prihodnjih dni več zneskov v plačilo, ne preostane drugake kakor konkurz. V sobi, kjer je posloval ta odbor, je bila

samo ena reč, ki je imela neko vrednost, to je večja ura. Zdaj je še to nekdo ukradel.

* Cerkev iz samo enega drevesa. V Santi Rozi v Kaliforniji so si babilisti postavili cerkvico iz samo enega drevesa. Nobenega drugega materiala se ni rabilo. Iz istega drevesa so tudi tla, strop, klopi in prižnica. Tudi streha je pokrita z deščicami tega drevesa.

* Zimski viharji so se umaknili prijetni pomladi. Ko se narava zbujala iz dolgega zimskega spanja ter se začne vse pridno gibati v gozdu in na polju, oživi se tudi v človeških prsih vesel pogum za življenje in novo veselje za delo. S čudodelno močjo oživlja spomladni čas v zimskih viharjih otrpli organizem, za katerega zgubita bolezen in pomankanje svoj grozilni strah. Kajti celo v najhujših slučajih, v katerih ne zadostuje samo mehak spomladni dih, skopati bolešno truplo v zdravega, sme trpeti gojiti nove upe. Kakor uči vsakdanja skušnja, da se spomladanska naravna zdravila moč podpirati s primernimi sredstvi in po spridevalih tisočih zdravnikov in bolnikov je v to v prvi vrsti poklicano priljubljeno krepilno sredstvo »Sanatogic«. Vsled svoje srečne sestave je to gotovo eno najvplivnejših sredstev, da se truplo usposobi za preganjanje razdevajočih bolezenskih snovi ter podeli bolnim in slabotnim novo življensko spomlad.

* Kakor je splošno znano, dajejo »Mauthnerjeva« semena za repo za klajo veliki dobiček. Ravno tako izvrstna in nedosegljiva so Mauthnerjeva semena za zelenjavo in cvetlice. (300—23)

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 23. marca. Minister Rezek je odpotoval v Lovrano, kjer ostane tri tedne.

Lviv 23. marca. »Dziemiek Polski« javlja, da postane fcm. Galgoczy generalni inspektor, na njegovo mesto pa pride fml. Karol grof Auersperg, konjeniški divizionar v Jaroslavu.

Budimpešta 23. marca. Mesto je mirno. Včeraj so priredili socialni demokratje shod, katerega se je udeležilo kacij 20.000 oseb. Sprejete so bile resolucije proti brambni predlogi in proti klerikalizmu. Na govorniški oder je stopila tudi ženska, ki je bila 22 let nuna v Günzu. Ko pa se je izkazalo, da ne dobi dedščine, na katero je samostan računal, so revo zaprli v klet, kjer je stradala in zmrzovala. Ko bi jej dva hlapca ne bila pomagala, bi bila pri 15° mraza zmrznila. Naposled je bila izpuščena in segnana iz samostana, hlapca pa odpravljena iz službe. Tudi hlapca sta stopila na govorniški oder in se zahvalila socialnim demokratom za podporo. Nevolja zborovalcev je došla izraza v burnih demonstracijah proti klerikalizmu.

Budimpešta 21. marca. V današnji seji poslanske zbornice se zopet razpravlja samo o izgrelih minolega petka. Ta razprava utegne trajati še več dni.

Budimpešta 23. marca. Visokošolci so sklenili, da se ne sme na vseučilišču vršiti nobeno predavanje, dokler ne dobe zadoščenja. Nekateri profesorji so hoteli predavati, a visokošolci so to siloma preprečili.

Budimpešta 23. marca. Domobranski minister Fejervary je moral novačenje zopet odgoditi. Če bo brambna predloga rešena, bo novačenje koncem maja in začetkom junija.

London 23. marca. Venezolanski prezident Castro je demisioniral, a kongres je demisijo soglasno odklonil.

Gospodarstvo.

Konverzija enotnega državnega dolga.

Vsled razglaša c. kr. finančnega ministra dosepejo k izplačilu objavljene obligacije od 1. maja 1903 k izplačevanju, ter preneha s tem terminom obstojevanje istih.

Vsa obligacija, katere niso bile do 27. februarja 1903 k izplačilu prijavljene, smatrajo se konvertova-

